

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum illi, qui uoto obligantur ad religionis ingressum, teneantur uotum implere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

In ar. 3. eiusdem vlt. q. in responsione ad primum, dubiu occurrit, tum quia votum non minus ligat, quam iuramentu, ac per hoc sicut potest cogi ad seruandum iuramentum, ita potest cogi ad seruandum votum, vt etiam patet in capitulo. ex parte extra, de censibus Tum quia ex eo qd iste presbyter vouendo resignauit beneficium, censetur voluisse totaliter mutare voluntatem suam, iuxta capitulum. Beneficium, de regularibus in sexto, vbi dicitur qd potest alteri conferri beneficium nouitij, si constet qd voluerit absolute vitam mutare: tum quia minus consonam pastoralis officio responsione dedisse videtur. Pontifex ille. Alex. secundus 17. q. 2. capitulum. Confalsus.

In eadem responsione ad primum, dubiu occurrit: de vinculo episcopi habentis votum religionis, quia male videtur Papa consilium illi episcopo, tum quia minus vinculum tollit minus. Costat autem vinculum episcopi esse maius, quam simpliciter votu, qd prius fecerat ad religionem, cu sit adeo obligatorium, vt non liceat ad religionem transire, & sit episcopus spoliatus ecclesie, ita qd est spirituale matrimonium contractum inter ipsum & ecclesiam. Et confirmatur, quia habes votum simpliciter religionis actitoris, si proficitur de facti laxiorem, non tenetur ad actiorem, ut patet in capitulo. Qui post, de regulari in 6. Multo ergo magis qui repetur voto simplici ad statum imperfectiorem, si de facto proficitur statum perfectiorem, non teneri debet ad imperfectiorem. Sed ut patet ex supradictis. Status religionis est imperfectior statu episcopali. Si igitur professus est de facto quod episcopalem statum, non tenetur ad implendum votum de statu imperfectiori. I. de religione.

In eadem responsione ad primum, dubiu occurrit, quia auctor votu epi equiparat voto presbyteri, ex illo arguendo ad illud. Et tñ in dicto c. Per literas, dicitur expresse, qd eps vouerat solenniter, vt fieret monachus. Et de presbytero non dicit qd uouerit, aut promiserit Deo. sed qd promiserit absolute. Votũ aut non est qdlibet promissio, sed promissio facta Deo, ut patet ex supradictis.

Ad primum dubium dicitur, quod licet non dicit presbyterum illum ligatum voto simplici non posse de iure cogi ad religionis ingressum, vt obiectio interpretatur. sed dicit qd non debeat de iure cogi ut monachus ad remanendu in monasterio. Vbi duo puncta tanguntur. Primum qd non debet cogi ut monachus, quod constat esse veru. Et hoc expresse intendit et Papa in illa responsione, vt patet in ratione ibi subiuncta. I. quia non erat monachus. Secundum, qd non debet cogi ad remanendu in monasterio quoniam, vt infra patebit, astrictus voto simplici non tenetur remanere in monasterio, sed potest infra probationis annum e iure. Cum vtroque autem horum stat, quod potest de iure cogi ad ingressum religionis, ut experietur nouitius illam, quia a d hoc obligatus erat ex voto simplici.

Ad secundam obiectionem dicitur, qd iste presbyter non assumperat habitum monachalem, etiam vt nouitius. Et propterea in ipso non habet locum theoricam illa, de volente vitam mutare. quoniam praeiupponit hominem taliter esse nouitium, vt patet extra de regularibus, capitulo. Confulti, & Statutus.

Ad tertiam obiectionem dicitur, qd potest Alex. secundus subiungere illud qd auctor subdidit, qd Innocentius tertius consulit episcopo Garapolitano in capitulo, Per tuas, & scilicet melior responsio. Illa tamen quae data est, non fuit minus bona, hoc est, mala, quia nihil iniustitiae continet, vt patet ex supradicta declaratione quamuis fuerit minus bona, hoc est, non tam bona, quam fuisset si subiunctum fuisset, quid Deo deberet presbyter ille.

Ad secundum dubiu propter eius difficultatem, vt opinio num varietas circa hoc ostendit, vt habes in dicto capitulo Per tuas, a Panormitano, sciendum est, qd ratio difficultatis in hac questione consistit in discernendo, an ille episcopus esset siue illa Decretali obligatus ad relinquendum ecclesiam, & sciendum religionem promissam: an propter istam Decretalem statum fuerit ius nouum, vt teneatur in foro conscientiae relinquere ecclesiam, & reddere Altissimo vota sua. Na si dicatur, qd ille poterat, & tenebatur in foro conscientiae adire religionem, insurgunt allatae

difficultates de maiore vinculo, & matrimonio spirituali. Si vero non tenebatur, sed ex hoc iure nouo tenetur modo episcopi, non debebat Papa consilium sub tali conditione, si vis saluare animam tuam: cum ille ante conditum hoc ius incidit in casum hunc. Videtur autem mihi ex natura vinculi episcopalis soluenda haec quaestio.

Ad cuius euidenciam scito, qd vinculum voti simplicis habet vim promissionis, & spectat ad fidelitatem hominis ad Deum. Vinculum vero matrimonij contumati habet vim alienationis possessionis, & spectat ad iustitiam qd oppositu rapina esset alienatione rei. Vinculum autem matrimonij spiritualis inter epi & ecclesiam medium quodammodo est inter ista, & spectat ad fidelitatem quam homo debet ecclesie. Habet enim vim alienationis possessionis, in quantum homo se dedit ecclesie ad superintendendum, & alligatus est illi. In hoc excedit vim voti simplicis. Et propterea non potest episcopus transire ad religionem, & consequenter non potest vouere ingressum religionis. Quia tñ vinculum istud dissolubile est de consensu Ecclesie, hoc est, summi Pontificis, qui solus plenarie curam habet Ecclesie, dissolubile dico non solu quo ad cohabitationem, sed quo ad vinculum: ideo minus est qd vinculum matrimonij carnaliter contracti, quod sola morte quo ad vinculum dissoluitur. Et propterea potest eps de apostolico consensu ecclesiam deserere, & religionem ingredi. Quia igitur episcopus vinculum quodammodo maius, & quodammodo minus est voto religionis simplici. Na minus est quo ad hoc, quia illud ad fidelitatem, quam homo Deo debet: istud ad iustitiam inter hominem & ecclesiam spectat.

Secunda Secundae S. Thomae. O O O etat.

Hoc habet in sent. 1 de cre. lib 3. c. 4. 6. 7.

Stat Maius vero est, quia illud solum habet promissionem suam... probare religionem, vel factum ordinem...

plex. Et quia non solumitur votum, sed... votum, in lexto de voto. Ideo conficitur...

Q. 88. art. 1.

Epi. 50.

Q. 86. art. 1.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, cum de voto agitur, votum est promissio Deo facta de his, quae ad Deum pertinent. Ut autem Augustinus dicit in epistola ad Bonifacium...

consulendum, quod omnibus dimissis religionem intraret. Unde extra de voto, & voti redemptione, capitulo Pertuas, consilium...

Ad obiectionem ergo dicendum, quod ille presbyter non fecerat votum solenne, sed simplex. Unde non erat monachus effectus, ut cogi deberet de iure in monasterio remanere...

manere religiosus in domo sua. Eratio tamen implet votum suum quantum potest. Et licet hoc...

Super Quaestione 189. Articulus quartus.

I N ar. 4. eiusdem vlt. q. dubium occurrit, An sit differentia aliqua inter votu simplex religionis, qñ quis vouet ingredi religionem, & qñ quis vouet fieri, vel esse religiosus: ita q in

ARTICVLVS III.

Vtrum ille, qui vouet religionem ingredi, teneatur perpetuo in religione permanere.

A D QVARTVM sic procedit. Videtur, q ille, qui vouet religionem ingredi, teneatur perpetuo in religione permanere. Melius est enim religionem non ingredi, quam post ingressum exire, secundum illud 2. Petri 2. Melius erat illis veritatem non cognoscere, quam post agnitam retroire, & Luc. 9. dicitur. Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei: sed ille, qui voto se obligauit ad religionis ingressum, tenetur ingredi, vt dictum est: * ergo etiam tenetur perpetuo remanere.

C ¶ 1. Prat. Quilibet debet vitare id, ex quo scandalu sequitur, &

re. Et ratio dubij est: quia nō dī venisse, qui non stetit, ac per hoc non dicitur venisse ad religionem: qui non stetit in illa, sed exiit ante illius professionem. In oppositum est hiera. ¶ In eodem ar. 4. dubium tertio est, An talis voto simplici obligatus, exiens sine causa rationabili, hoc est, ex sola libertate concessa à iure nouitis, tansit ex voto &c. Et est ratio dubij, quia annus probationis à iure conceditur cum libertate ex eundi absque alia causa, vt patet: ac per hoc obligatus fm formam iuris potest ex sola libertate licite exire. In oppositū autem est tum infidelitas, quia sicut non facit satis promittēs ire Romā, si sine rationabili causa à cepto itinere desistat: ita non satisfaciunt qui promittit ire ad religionē si atrepto nouitatus itinere ad religionem sine rationabili causa retrocedit: cū iter non quaratur, nisi vt fideliter arripiatur, & proficiatur, &c. Tum disparitas nam si hoc licitum est, sequitur, q par esset cōditio nouitij cum voto religionis, & sine voto, vt patet: disparitatem tamen magnam esse constat inter obligatum voto ad religionem, & nullo voto astrictum ad illam.

D ¶ Ad primum dubium dī, q votum de ingressu religionis, & de fieri religiosu idē sunt. Nouitatus. n. nihil aliud est, quam motus ad religionē. Verum sicut in generatione naturali inuenitur dupliciter fieri. 1. fieri in termino generationis, quod est idem quod factū esse, & fieri in via, quod in alteratione praxia consistit, & distinguit à factū esse in religione inuenit dupliciter fieri religiosum, vñ qd est idē, est factū esse religiosū, & hoc consistit in professione. (Nā p̄fessione aliquis fit, & factus est religiosus ip̄a. n. professione cōstituitur aliquis in esse religioso, & sic primo religiosus) Alterū qd est via ad religiosum esse, & distinguitur à factū esse, & consistit in nouitatu. Cōstat autē q vouens fieri religiosum in factū esse, vouet perpetuā perseverantā, ac per hoc incedit illā, quam vouendo promittit. Vouēs autē se fieri, vt in via, pōt nō incedere, aut promittere perseverantā perpetuā absolute. Et ideo cū in casu postro supp. natus neutru fuisse de cogitatione, & intentione vouētis. 1. nec perseverare, nec nō perseverare, ideo simpliciter dicendum est, q vouet se fieri religiosum, vt in via, qd est idē quod ingredi religionem, vt nouitatus: qñ nouitatus nihil aliud est, quam via ad religionem. De vouente autē, q erit religiosus, secus est. Nam quantum est ex natura voti tenetur ad hoc, q si religiosus. Et cū non sit aliquis religiosus, nisi professus fuerit religionem, qñ nouitatus non sunt nisi secundum quid religiosi, scilicet in via, tenetur ad proficiendam religionem. Potest tamen per accidens, scilicet ex parte intentionis vouētis largo vocabulo intendenti esse religiosum, vt

Secunda Secunda S. Tho. O O O 2 scilicet

E ¶ Ad secundam vero dicitur, quod falsum est, quod quando contritur primo post professionem, tunc proficiatur coram Deo, quoniam coram Deo est professus: sed tunc in gratia Dei esse religiosum approbat, quod non est proficiere.

neuro sic cogitatio de perseverando, aut non perseverando. Et est ratio dubij, quia votū de ingressu non importat obligatiōnē nisi ad ingressum fm iuris formam, vt in litera dicitur. Sed votum de hoc, quod est fieri, aut esse religiosum, plus importat, quam ingressum: qñ esse religiosum importat esse professum, & fieri religiosum importat proficere, &c. In oppositum autē est, quia indistincte pro vno, & eodē religionis voto in litera cōputatur, si sufficienter determinatur de voti huius vinculo, vt patet inueni.

¶ In eodem ar. 4. dubium secundo occurrit de conclusione principij, An. 1. vobis religionis ingressum polsi licite exire.

Ar. p̄ced.

¶ In eodem ar. 4. dubium tertio est, An talis voto simplici obligatus, exiens sine causa rationabili, hoc est, ex sola libertate concessa à iure nouitis, tansit ex voto &c. Et est ratio dubij, quia annus probationis à iure conceditur cum libertate ex eundi absque alia causa, vt patet: ac per hoc obligatus fm formam iuris potest ex sola libertate licite exire. In oppositū autem est tum infidelitas, quia sicut non facit satis promittēs ire Romā, si sine rationabili causa à cepto itinere desistat: ita non satisfaciunt qui promittit ire ad religionē si atrepto nouitatus itinere ad religionem sine rationabili causa retrocedit: cū iter non quaratur, nisi vt fideliter arripiatur, & proficiatur, &c. Tum disparitas nam si hoc licitum est, sequitur, q par esset cōditio nouitij cum voto religionis, & sine voto, vt patet: disparitatem tamen magnam esse constat inter obligatum voto ad religionem, & nullo voto astrictum ad illam.

¶ Ad primum dubium dī, q votum de ingressu religionis, & de fieri religiosu idē sunt. Nouitatus. n. nihil aliud est, quam motus ad religionē. Verum sicut in generatione naturali inuenitur dupliciter fieri. 1. fieri in termino generationis, quod est idem quod factū esse, & fieri in via, quod in alteratione praxia consistit, & distinguit à factū esse in religione inuenit dupliciter fieri religiosum, vñ qd est idē, est factū esse religiosū, & hoc consistit in professione. (Nā p̄fessione aliquis fit, & factus est religiosus ip̄a. n. professione cōstituitur aliquis in esse religioso, & sic primo religiosus) Alterū qd est via ad religiosum esse, & distinguitur à factū esse, & consistit in nouitatu. Cōstat autē q vouens fieri religiosum in factū esse, vouet perpetuā perseverantā, ac per hoc incedit illā, quam vouendo promittit. Vouēs autē se fieri, vt in via, pōt nō incedere, aut promittere perseverantā perpetuā absolute. Et ideo cū in casu postro supp. natus neutru fuisse de cogitatione, & intentione vouētis. 1. nec perseverare, nec nō perseverare, ideo simpliciter dicendum est, q vouet se fieri religiosum, vt in via, qd est idē quod ingredi religionem, vt nouitatus: qñ nouitatus nihil aliud est, quam via ad religionem. De vouente autē, q erit religiosus, secus est. Nam quantum est ex natura voti tenetur ad hoc, q si religiosus. Et cū non sit aliquis religiosus, nisi professus fuerit religionem, qñ nouitatus non sunt nisi secundum quid religiosi, scilicet in via, tenetur ad proficiendam religionem. Potest tamen per accidens, scilicet ex parte intentionis vouētis largo vocabulo intendenti esse religiosum, vt

Secunda Secunda S. Tho. O O O 2 scilicet

E ¶ Ad secundam vero dicitur, quod falsum est, quod quando contritur primo post professionem, tunc proficiatur coram Deo, quoniam coram Deo est professus: sed tunc in gratia Dei esse religiosum approbat, quod non est proficiere.

dicitur professus post annum illum: ita quod commutatio in professione, quod proprie est votu religionis, commutari intelligatur. Et ratio est, quia professio sine vlla cōmuratione exigitur omnia precedentia vota ergo a fortiori, cum ex intentione quis in illam cōmutat sua vota, &c. & hoc manifeste sonant verba De reralis dicens. Qui temporale obsequium in perpetuum religionis obsequium non fecit commutare. Ex eo enim, q commutare actiue attribuit illi, quod fecit votum, manifestatur, q propria autoritate hoc facere pōt. E. confirmatur, qñ aliquo nihil dixisset illa De reralis. Nam constat q temporale obsequium in aliud temporale autoritate superioris commutetur, non est reus facti voti sic exequens. Vt ergo aliquid speciale dicat, oportet fieri, quod docet, quod omne suum votum temporale in religionis professionē potest quis commutare licite, &c. ¶ In eadem responsione ad tertium, dubium occurrit, An faciens professionem religionis in peccato mortali, consequatur potest, qñ ad cor redierit cōiuris plenam remissionem. Et est rō dubij, quia hinc apparet, q non, tum quia professio nihil relinquit in anima, sicut baptismus characterē, quo medio sū postmodū consequatur effectū: tum quia gratia Dei promissa in professione nullibi constat, q danda fit extra professionē, &c. ¶ In oppositum autem est, quia gratia ista in professione conceditur omni non ponenti obicem. Remoto ergo obice habetur gratia. Præterea, Gratia ista conceditur tradenti se ex corde totaliter diuini obsequijs: sed hoc facit religiosus cum contritus est post professionem, tunc enim coram Deo in veritate proficitur: ergo tunc datur ei plena remissio. ¶ Ad hoc dicitur, q cum professio sit totaliter opus hominis, ita q non est ibi distinctio ab opere operari & opus operati, quod sit opus Dei: qñ esse religiosum, quod est effectus religionis, est tunc opus humanum mortuum, sicut ip̄a professio mortua est, cōsequens est, q in peccato mortali facta est opus mortuum totaliter, ac per hoc nunquam sortetur postmodū suum effectum. Et præterea, qui diuina gratia deest in actu professionis iux, prauatur beneficio diuinae largitatis, quod creditur p̄ finibus dari. Vnde consequentis conditionis tempore solum id assequitur, quod per presentis conditionis propoliū ac sacramenti gratiam obtinere contingit. Et confirmatur hoc ex B. Anonij visione illa, in qua demones impediunt ipsius contentum in eadē cōnantes, obsecrunt peccata in seculari vita commissa: & continui sunt à sanctis Angelis dicenti: Non debetis illa obicere, quia Christi iam sunt pietate deleta: sed si qua scitis ex quo factus est monachus, illa proferre. Vnde patet, q incipit liber nouus de Actib religionis ex parte professionis, quando, 1. fit, & factus est religiosus & non expectatur tempus futuræ postmodū cōmutionis ad plene cassandum præteritorum librum, & inchoandum quasi futuræ innocentis librum. Sciuntur enim vobis 2. omnia ex quo facti sumus religiosi stylo serico, &c.

¶ Ad primam autem obiectionem in oppositum dicitur, quod tunc remoto obice sequitur effectus prioris causæ, qñ causa prior remanet in aliquo relicto effectū, vt baptizatus in characterē, & generans graue in forma illi data. Quando autem causa prior nec in se, nec in suo manet effectū, remoto impedimento nihil fit. Sic autem est in proposito, quoniam nihil in anima reliquit professio mortua.

¶ Ad secundam vero dicitur, quod falsum est, quod quando contritur primo post professionem, tunc proficiatur coram Deo, quoniam coram Deo est professus: sed tunc in gratia Dei esse religiosum approbat, quod non est proficiere.

¶ Ad primam autem obiectionem in oppositum dicitur, quod tunc remoto obice sequitur effectus prioris causæ, qñ causa prior remanet in aliquo relicto effectū, vt baptizatus in characterē, & generans graue in forma illi data. Quando autem causa prior nec in se, nec in suo manet effectū, remoto impedimento nihil fit. Sic autem est in proposito, quoniam nihil in anima reliquit professio mortua.

¶ Ad secundam vero dicitur, quod falsum est, quod quando contritur primo post professionem, tunc proficiatur coram Deo, quoniam coram Deo est professus: sed tunc in gratia Dei esse religiosum approbat, quod non est proficiere.

¶ Ad primam autem obiectionem in oppositum dicitur, quod tunc remoto obice sequitur effectus prioris causæ, qñ causa prior remanet in aliquo relicto effectū, vt baptizatus in characterē, & generans graue in forma illi data. Quando autem causa prior nec in se, nec in suo manet effectū, remoto impedimento nihil fit. Sic autem est in proposito, quoniam nihil in anima reliquit professio mortua.

¶ Ad secundam vero dicitur, quod falsum est, quod quando contritur primo post professionem, tunc proficiatur coram Deo, quoniam coram Deo est professus: sed tunc in gratia Dei esse religiosum approbat, quod non est proficiere.

¶ Ad primam autem obiectionem in oppositum dicitur, quod tunc remoto obice sequitur effectus prioris causæ, qñ causa prior remanet in aliquo relicto effectū, vt baptizatus in characterē, & generans graue in forma illi data. Quando autem causa prior nec in se, nec in suo manet effectū, remoto impedimento nihil fit. Sic autem est in proposito, quoniam nihil in anima reliquit professio mortua.

¶ Ad secundam vero dicitur, quod falsum est, quod quando contritur primo post professionem, tunc proficiatur coram Deo, quoniam coram Deo est professus: sed tunc in gratia Dei esse religiosum approbat, quod non est proficiere.

¶ Ad primam autem obiectionem in oppositum dicitur, quod tunc remoto obice sequitur effectus prioris causæ, qñ causa prior remanet in aliquo relicto effectū, vt baptizatus in characterē, & generans graue in forma illi data. Quando autem causa prior nec in se, nec in suo manet effectū, remoto impedimento nihil fit. Sic autem est in proposito, quoniam nihil in anima reliquit professio mortua.

¶ Ad secundam vero dicitur, quod falsum est, quod quando contritur primo post professionem, tunc proficiatur coram Deo, quoniam coram Deo est professus: sed tunc in gratia Dei esse religiosum approbat, quod non est proficiere.